

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ASMENŲ, REPRESUOTŲ UŽ PASIPRIEŠINIMĄ OKUPACINIAMS REŽIMAMS,
TEISIŲ ATKŪRIMO ĮSTATYMO NR. I-180 2, 3, 4, 5 IR 6 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2023 m. birželio 1 d. Nr. XIV-2027
Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 2 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Šio įstatymo 1 straipsnio nuostatos netaikomos asmenims, dalyvavusiems darant Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso XV skyriuje numatytus nusikaltimus žmoniškumui ir karo nusikaltimus, kuriems pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 95 straipsnio 9 dalį nėra senaties, taip pat dalyvavusiems beginklių civilių žmonių žudynėse ar kankinimuose.“

2 straipsnis. 3 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3 straipsnis. Pažymėjimų ir kitų dokumentų apie asmenų nuteisimo, įkalinimo, ištrėmimo ar kitokio laisvės apribojimo laiką išdavimas

1. Šio įstatymo 1 straipsnyje nurodytiems asmenims pažymėjimus apie jų nuteisimo, įkalinimo ar kitokio laisvės apribojimo laiką (toliau – pažymėjimas) pagal šių asmenų, jų sutuoktinių, giminaičių (vaikų, įvaikių, vaikaičių, taip pat brolių ir seserų) arba politinių kalinių ir tremtinių interesams atstovaujančių asociacijų, taip pat pagal kitų valstybės institucijų ir asociacijų, kurios kreipiasi už pasipriešinimą okupacijoms represuotų ir dėl to nukentėjusių asmenų interesais, rašytinius prašymus išduoda:

- 1) Lietuvos Aukščiausiasis Teismas – teisminių institucijų represuotiems asmenims;
- 2) Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra – ne teismo tvarka represuotiems asmenims.

2. Asmenims, kurie buvo represuoti teisminių institucijų ar ne teismo tvarka ir po to jiems buvo apribota gyvenamosios vietos pasirinkimo teisė, pažymėjimus apie tokį apribojimą išduoda atitinkamai Lietuvos Aukščiausiasis Teismas ir Generalinė prokuratūra.

3. Asmenims, represuotiems už Lietuvos ribų ir pateikusiems kitų valstybių įgaliotų institucijų išduotus pažymėjimus, jeigu šie asmenys dabar yra Lietuvos Respublikos piliečiai, šių pažymėjimų pagrindu Lietuvos Aukščiausiasis Teismas ir Generalinė prokuratūra išduoda

atitinkamus pažymėjimus. Išduodamuose pažymėjimuose įrašoma šio įstatymo 1 straipsnio formuluotė, kad asmuo yra nekaltas Lietuvos Respublikai ir yra atkuriamos visos jo pilietinės teisės.

4. Asmenims, represuotiems už Lietuvos ribų ir pateikusiems kitų valstybių įgaliotų institucijų išduotus pažymėjimus, jeigu šie asmenys dabar yra Lietuvos Respublikos piliečiai, šių pažymėjimų pagrindu Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras išduoda atitinkamus nukentėjusiųjų asmenų teisinio statuso pažymėjimus.

5. Išstremtiems asmenims, taip pat asmenims, kuriems po ištrėmimo buvo apribota gyvenamosios vietos pasirinkimo teisė, Lietuvos ypatingasis archyvas šių asmenų prašymu išduoda pažymą apie tremtį. Lietuvos ypatingojo archyvo pažymos apie tremtį taip pat išduodamos šioje dalyje nurodytų asmenų sutuoktinių, giminaičių (vaikų, įvaikių, vaikaičių, taip pat brolių ir seserų) arba tremtinių interesams atstovaujančių asociacijų, taip pat kitų valstybės institucijų ir asociacijų, kurios kreipiasi už pasipriešinimą okupacijoms represuotų ir dėl to nukentėjusių asmenų interesais, prašymu. Prašymai išduoti pažymą pateikiami, nagrinėjami, pažymos išduodamos, skundai priimami ir nagrinėjami Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka.“

3 straipsnis. 4 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 4 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„4 straipsnis. Prašymų išduoti pažymėjimus nagrinėjimo tvarka

1. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo ir Generalinės prokuratūros pareigūnai gautus šio įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nurodytų asmenų prašymus išduoti pažymėjimus turi išnagrinėti per 3 mėnesius, o tuo atveju, kai atliekamas tyrimas, – per 6 mėnesius nuo prašymų gavimo dienos.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas pareigūnas, sprenddamas klausimą dėl šio įstatymo 2 straipsnio taikymo, gautą prašymą išduoti pažymėjimą pateikia Generalinei prokuratūrai tyrimui atlikti. Generalinė prokuratūra tyrimą atlieka dėl nusikalstamų veikų padarymo fakto nustatymo ir patvirtinimo. Tyrimas atliekamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso normomis. Tyrimo metu savo išvadą Generalinei prokuratūrai turi pateikti Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras. Šis tyrimas turi būti baigtas per 6 mėnesius. Išimtiniais atvejais generalinis prokuroras arba jo pavaduotojas gali šį terminą pratęsti ne ilgiau kaip 2 mėnesiams.

3. Atlikusi tyrimą, Generalinė prokuratūra savo išvadą, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro išvadą ir kitą medžiagą pateikia institucijai, kurios pareigūnas nagrinėja šio įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nurodytų asmenų prašymus.

4. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo ar Generalinės prokuratūros pareigūnas, išnagrinėjęs šio įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nurodyto asmens prašymą ir kitą turimą medžiagą, išduoda asmeniui pažymėjimą arba atsisako jį išduoti. Jeigu išduoti pažymėjimą atsisakoma, dėl to surašomas motyvuotas sprendimas. Šio sprendimo nuorašas siunčiamas prašymą padavusiam asmeniui, o prireikus apsaugoti atitinkamų kategorijų duomenis, prašymą padavusiam asmeniui siunčiamas šio sprendimo nuasmenintas nuorašas.

5. Generalinės prokuratūros pareigūno sprendimą išduoti pažymėjimą ar sprendimą atsisakyti jį išduoti šio įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje nurodyti asmenys, jų sutuoktiniai, giminaičiai (vaikai, įvaikiai, vaikaičiai, taip pat broliai ir seserys) per 2 mėnesius nuo šio sprendimo priėmimo dienos turi teisę apskųsti generaliniam prokurorui.

6. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininko ar generalinio prokuroro sprendimą išduoti pažymėjimą ar atsisakyti jį išduoti šio įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje nurodyti asmenys, jų sutuoktiniai, giminaičiai (vaikai, įvaikiai, vaikaičiai, taip pat broliai ir seserys) per 2 mėnesius nuo šio sprendimo gavimo dienos turi teisę apskųsti Lietuvos Aukščiausiajam Teismui. Šis skundas nagrinėjamas šio įstatymo 6 straipsnyje nustatyta tvarka.

7. Praleistas šio straipsnio 5 ar 6 dalyje nustatytas skundo padavimo terminas gali būti atnaujintas atitinkamai Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininko paskirto teisėjo arba teisėjų kolegijos nutartimi ar generalinio prokuroro sprendimu, jeigu yra pagrindas šio termino praleidimo priežastis pripažinti svarbiomis.

8. Šio straipsnio 7 dalyje nurodytas generalinio prokuroro sprendimas dėl skundo padavimo termino atnaujinimo gali būti apskųstas Lietuvos Aukščiausiajam Teismui.“

4 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 5 straipsnio 8 dalį ir ją išdėstyti taip:

„8. Šio straipsnio 7 dalyje nurodytas sprendimas, jeigu yra Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininko ar generalinio prokuroro teikimas arba šio įstatymo 4 straipsnio 6 dalyje nurodyto asmens skundas, taip pat jeigu kyla abejonių dėl nutarties teisėtumo ir pagrįstumo, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininko teikimu gali būti kartu su medžiaga perduotas nagrinėti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus išplėstinei septynių teisėjų kolegijai. Išnagrinėjusi byloje surinktą ir papildomai pateiktą medžiagą, ši kolegija gali priimti sprendimą panaikinti ar pakeisti šio straipsnio 7 dalyje nurodytą sprendimą arba atmesti teikimą.“

5 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 6 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Pareiškimą Lietuvos Aukščiausiajam Teismui dėl pilietinių teisių atkūrimo bylos atnaujinimo gali paduoti generalinis prokuroras, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, šio įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje nurodyti asmenys, jų sutuoktiniai, giminaičiai (vaikai, įvaikiai, vaikaičiai, taip pat broliai ir seserys), politinių kalinių ir tremtinių interesams atstovaujanti asociacija. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas turi teisę šiuo klausimu teisėjų kolegijai paduoti teikimą.“

2. Pakeisti 6 straipsnio 4 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus trijų teisėjų kolegijai, jeigu sprendimą išduoti asmeniui pažymėjimą arba atsisakyti jį išduoti priėmė Lietuvos Aukščiausiojo Teismo ar Generalinės prokuratūros pareigūnas;“.

6 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir taikymas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2023 m. liepos 1 d.

2. Iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos pateikti prašymai išduoti pažymėjimus apie asmenų ištrėmimo laiką nagrinėjami ir sprendimai dėl jų priimami vadovaujantis iki šio įstatymo įsigaliojimo galiojusia tvarka.

3. Iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos išduoti pažymėjimai galioja toliau ir yra tinkami asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams, teisių atkūrimui.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Gitanas Nausėda